

Hallituksen esitys Eduskunnalle maastoliikennelaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi maastoliikennelaki, joka korvaisi nykyisen maastoliikennelain. Lain keskeisenä tarkoituksena olisi moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikumisesta maastossa ja moottorikelkkailureitillä syntyvien haittojen ehkäiseminen sekä liikenneturvallisuuden parantaminen.

Maastoliikennelain soveltamisala ulotettaisiin koskemaan maa-alueiden lisäksi myös jääpeitteisiä vesialueita. Vesilain mukainen yleiskäyttöoikeus säilyisi, mutta alueellinen ympäristökeskus saisi mahdollisuuden kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisten ajoneuvojen liikennettä jääpeitteisillä vesialueilla. Puistoissa pysäköimisen valvonta ehdotetaan annettavaksi poliisiin lisäksi myös kunnallisille pysäköintinvalvojille.

Moottorikelkkailureittien perustamisen edistämiseksi ehdotetaan reitin pitäjän vastuuta reitin käyttäjiä kohtaan lievennettäväksi. Maastossa ajaminen tapahtuisi pääsääntöisesti omalla vastuulla. Reittien pitäjinä voisivat toi-

mia julkisyhteisöjen lisäksi myös yksityiset tahot, kuten elinkeinonharjoittajat ja alan yhdistykset.

Lain noudattamisen ja valvonnan tehostamiseksi ehdotetaan lainvastaisen menettelyn rangaistavuuden laajentamista. Maastoliikennelakikomuksia olisivat muun muassa kilpailujen ja harjoitusten järjestäminen ilman lupaa, yleisen nopeusrajoituksen ylittäminen ja viranomaisen pysähtymismerkin noudattamatta jättäminen. Poliisi saisi nimenomaisen oikeuden keskeyttää kilpailu tai harjoitus, jolle ei ole saatu lain edellyttämää lupaa.

Ehdotuksessa myös korjattaisiin nykyisessä maastoliikennelaissa olevaa rangaistussäännöstä siten, että rikosoikeudellisen vastuunalaisuuden alaikärajaksi tulisi myös maastoliikenteessä 15 vuotta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ennen seuraavaa moottorikelkkailukautta vuoden 1996 tammikuun alussa.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1	3.2. Ympäristövaikutukset	8
YLEISPERUSTELUT	3	3.3. Vaikutukset kansalaisryhmien asemaan ..	8
1. Nykytila	3	4. Asian valmistelu	9
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3	4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	9
1.2. Maastoajoneuvojen määrä, käyttö ja ympäristövaikutukset	4	4.2. Lausunnot	9
1.3. Maastoliikenteen sääntelyn ongelmia	5	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1.4. Maastoliikennelainsäädäntö Ruotsissa ja Norjassa	6	1. Lakiehdotuksen perustelut	10
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	7	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	15
3. Esityksen vaikutukset	8	3. Voimaantulo	15
3.1. Organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	8	LAKIEHDOTUS	16

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttöä maastossa ja moottorikelkkailureitillä säännellään 1 päivänä heinäkuuta 1991 voimaan tullella maastoliikennelailla (670/91) ja maastoliikenneasetuksella (1141/91). Maastoliikennelaisa maasto on määritelty siten, että se koskee vain maa-alueita.

Maastoliikennelain mukaan moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua maastossa ilman maan omistajan tai haltijan lupaa eräitä poikkeuksia lukuunottamatta.

Maastoliikennelaki on voimassa myös luononsuojelualueilla.

Maastoliikennelaisissa maaston määritelmään sisältyvät myös puistot. Aikaisemmin eräissä kunnissa puistoissa pysäköintiä valvoivat kunnalliset pysäköinninvalvojat pysäköintivirhemaksusta annetun lain (248/70) 2 §:n nojalla. Pysäköintivirhemaksun määrääminen perustui tieliikennelain 105 §:n (843/90) ja 5 §:n (267/81) säännöksiin.

Maastoliikennelain tullessa voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1991 kumottiin tieliikennelain 5 §:n 1 momentti, jolloin tieliikennelain 105 §:ää ei enää voitu soveltaa pysäyttämiseen ja pysäköintiin maastossa kuten puistossa. Tielikennelaki ei enää koskenut puistoja maastoliikennelain määritelmän mukaan. Seuraamus luvattomasta pysäköinnistä maastossa määräytyy tämän jälkeen maastoliikennelain 24 §:n mukaan (luvatun maastoliikenne toisen maalla) ja on pysäköintivirhemaksun sijasta sakkorangaistus. Valvonta siirtyi samalla pysäköinninvalvojalta poliisille.

Maastoliikennelaisissa on säädetty moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan alaikärajaksi maastossa 12 vuotta. Jos ajoneuvomallin käytöstä aiheutuu erityisen huomattavaa haittaa ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää sen käytön tai rajoittaa sitä. Lain nojalla lääninhallitus voi ympäristön suojelemiseksi rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämistä maastossa.

Laissa säädettyä menettelyä noudattaen voidaan perustaa moottorikelkkailureitti. Reittisuunnitelman hyväksyy kunnan ympäristönsuojelulautakunta. Lain perusteella metsätie

voidaan sulkea ja käyttää sitä moottorikelkkailureittinä.

Läninhallitus voi maastoliikennelain nojalla myöntää henkilölle, jonka liikuntakyky on rajoittunut, luvan ajaa toisen maalla ilman lupaa ja luvan poiketa lääninhallituksen määräämistä kielloista ja rajoituksista.

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla suoritettavaa kilpailuun tai harjoitukseen maastossa on lain mukaan haettava kunnan ympäristönsuojelulautakunnan lupa.

Maastoliikennelaisissa on säädetty maastoliikenneterikkomuksesta ja luvattomasta maastoliikenteestä toisen maalla, joista voidaan tuomita sakkorangaistukseen.

Lain ylin valvonta kuuluu ympäristöministeriölle ja läänissä lääninhallitukselle. Poliisi ja rajavartiolaitos valvovat moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttöä maastossa ja moottorikelkkailureiteillä. Metsähallitus ja Metsäntutkimuslaitos valvovat maastoliikennettä hallinnsaan olevilla mailla.

Maastoliikenneasetuksessa on säännöksiä kielto- ja rajoitusasian käsittelystä, moottorikelkkailureittiä koskevan asian käsittelystä, maastoliikennemerkestä, maastoliikenteestä poronhoitotöissä ja yleisestä nopeusrajoituksesta maastossa.

Tieliikennelain 2 §:ssä on määritelty moottorikelkkailureitti tieksi. Moottorikelkkailureitillä noudatetaan siten tieliikennesääntöjä. Tielikennelaisissa on myös säädetty varovaisuuden noudattamisvelvollisuudesta moottoriliikenteessä tien ulkopuolella maastossa. Tielikennelain mukaan moottorikelkkailijalla on suojakypärän käyttöpakko.

Ajoneuvojen käytöstä tiellä annetulla asetuksella (1257/92) on kielletty maastoajoneuvon käyttö tiellä. Suurin sallittu nopeus moottorikelkkailureitillä on 60 km/h. Tielikennelaisissa ja ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista annetussa asetuksessa (1256/92) on määritelty moottorikäyttöinen ajoneuvo. Moottorikäyttöisiä ajoneuvoja ovat moottoriajoneuvo, traktori, moottoriyökone ja maastoajoneuvo. Maastoajoneuvo on henkilöiden tai tavarankuljetukseen taikka muita ajoneuvoja vetämään tarkoitettu jäällä, lumessa tai vajottavassa maastossa taikka maahan tukeutuen kulkemaan rakennettu moottorikäyttöinen ajoneuvo, kuten moottorireki tai ilmatyynyalus. Maastoajoneuvoksi ei katsota kuitenkaan ajoneuvoa, joka on

tarkoitettu kuljetettavaksi moottorikelkkailureitin lisäksi myös muualla tiellä.

Tieliikenneasetuksessa on määritelty moottorikelkkailureitin merkki. Liikenteen ohjauslaitteista annetussa liikenneministeriön päätöksessä (203/82) on määrätty moottorikelkkailureitin merkitsemisestä.

1.2. Maastoajoneuvojen määrä, käyttö ja ympäristövaikutukset

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttö maastossa on yleistynyt huomattavasti parin viime vuosikymmenen aikana. Eniten maastossa liikutaan moottorikelkoilla lumipeitteen aikana. Muutoin maastossa liikkumiseen käytetään mopoja, moottoripyöriä, mönkijöitä, muita maastoajoneuvoja ja erilaisia työkoneita. Tarkkaa tietoa maastossa käytettävien ajoneuvojen määrästä ei ole, sillä moottorikelkkoja ei tällä hetkellä rekisteröidä ja maastossa käytettäviä mopoja ja moottoripyöriä ei ole mahdollista erotella muista rekisteröidyistä mopoista tai moottoripyöristä.

Moottorikelkkoja on rekisteröity lähes 70 000. Viime vuosina moottorikelkkoja on myyty noin 6 000 vuodessa. Lapissa moottorikelkkoja arvioidaan olevan noin 40 000—50 000. Ammatinharjoittamiseen liittyvässä liikenteessä arvioidaan näistä olevan 30—40 %. Moottorikelkkoja käytetään poronhoito- sekä maa- ja metsätaloustöissä, kalastuksessa ja erilaisissa huolto- ja virkatehtävissä sekä vapaa-ajanvietossa. Ruotsissa on noin 160 000 moottorikelkkaa ja Norjassa noin 40 000 moottorikelkkaa.

Moottorikelkkojen myynnin kokonaisarvo on noin 250—300 miljoonaa markkaa vuodessa koko maassa. Suomen Moottoriliitto on arvioinut moottorikelkkojen kuluttamaksi polttoainemääräksi noin 32 000 000 litraa, josta valtio saa verotuloja noin 100 miljoonaa markkaa.

Moottorikelkkailusta on muodostunut yksi Lapin matkailun vetovoimatekijöistä varsinkin ulkomaalaisten matkailijoiden kohdalla. Moottorikelkkasafarien järjestäminen on lisääntynyt Pohjois-Suomessa huomattavasti viime vuosina. Suurimmilla safareita järjestävillä matkailuyrityksillä on yli 10 000 moottorikelkkasafarille osallistuvaa asiakasta vuodessa. Kotimaisten kelkkamatkailijoiden merkitys Lapille tuloa tuottavana on noin 35—40 miljoonaa markkaa. Ulkomaalaisten matkailijaryhmien aiheut-

tama vastaava matkailutulo on 45—50 miljoonaa markkaa. Ohjelmapalveluyritysten kelkkailuaktiviteetteihin perustuva matkailutulo on matkailukaudessa noin 25 miljoonaa markkaa.

Laissa tarkoitettuja moottorikelkkailureittejä ei ole lainkaan tehty. Metsähallitus on rakentanut moottorikelkkailu-uria 5000 kilometriä hallinnassaan oleville maille. Lapissa yksityisille maille uria on rakennettu noin 1000 kilometriä. Kunnat ja moottorikelkkailukerhot ovat perustaneet jonkin verran moottorikelkkailu-uria. Urat on rakennettu lähinnä työllisyysva-

roin. Suomessa toimii 71 moottorikelkkailua harastavaa rekisteröityä yhdistystä, joista suurin osa on Suomen Moottoriliiton alaisia järjestöjä. Edellä mainituissa yhdistyksissä on yli 12 000 jäsentä. Moottorikelkkailulajeja harrastaa noin 500 henkilöä.

Lumettomana aikana mopoja ja moottoripyöriä käytetään liikuttaessa maastossa poronhoidon tai maa- ja metsätalouden sekä marjastuksen harjoittamiseen liittyvissä tehtävissä. Lisäksi näiden ajoneuvojen harrastusmainen maastokäyttö on lisääntynyt. Maastokäytön määrää ei kuitenkaan ole mahdollista arvioida. Suuntaa antavana esimerkkinä harrastuskäytöstä voidaan mainita, että enduron harrastajia arvioidaan olevan noin 2000. Suomen Moottoriliiton järjestämiin endurokilpailuihin osallistuu vuosittain noin 600 kilpailijaa.

Jonkin verran maastossa liikutaan myös maastoautoilla. Eniten maastossa ajetaan Etelä- ja Keski-Suomessa. Autourheilun keskusliiton offroad- kilpailuoikeuksia on noin 100 kilpailijalla. Vuosittain järjestetään 5—10 kilpailua.

Mönkijöiden käyttö on viime vuosina yleistynyt nopeasti. Poronhoito- sekä maa- ja metsätaloustöiden ja marjastuksen lisäksi niitä käytetään myös vapaa-aikana. Mönkijöitä myytiin vuonna 1992 noin 700. Yhteensä niitä arvioidaan olevan 3000—4000. Suurin osa mönkijöistä on käytössä Pohjois-Suomessa.

Hyväksyessään voimassa olevan maastoliikennelain eduskunta edellytti, että metsähallitus tai muu valtion viranomainen myöntää Utsjoen, Enontekiön ja Inarin kunnissa pysyvästi asuville pitkäaikaisia alueellisia lupia moottorikelkan käyttöön valtion maille edellyttäen, että luvista ei aiheudu lain 5 §:ssä tarkoitettua vahinkoa. Metsähallitus onkin Enontekiöllä myöntänyt kelkkailulupia 68 kappaletta

Utsjoella 86 kappaletta ja Inarissa 404 kappaletta vuonna 1995.

Metsähallitus on myös myöntänyt paikallisille asukkaille lupia, jotka oikeuttavat liikkumaan sovitulla urilla kesäaikaan metsähallituksen hallinnassa olevilla mailla. Ulkopaikkakuntalaisille ei ole pääsääntöisesti myönnetty kesäksi maastoliikennelupia. Enontekiöllä kesäaikaisia maastoliikennelupia myönnettiin vuonna 1995 yhteensä 103. Utsjoella maastoliikennelupia on vuoden 1995 aikana myönnetty paikkakuntalaisille 25 ja Inarissa 7.

Ajokorttiasetuksen 46 §:n mukaisia liukkaan kelin harjoitteluratoja on valmiina 29 ja suunnitteilla on lisäksi kaksi rataa. Liikenneministeriö päättää ajo-opetuksen antamiseen käytettävien ajoharjoitteluratojen sijoituspaikkakunnista ja on antanut tarkemmat määräykset ratojen mitoituksesta, rakenteesta ja varusteista. Katsastustoimipaikka valvoo radoilla annettavaa kuljettajaopetusta autorekisterikeskuksen antamien määräysten mukaan. Ajoharjoitteluradat on sijoitettu asutuksesta erikseen ja ratojen laskennallinen käyttötarve on keskimäärin 1500 ajokortin suorittajaa vuodessa. Radat on perustettu maalle ja liukasteena niissä käytetään pelti- tai massapinnoitteelle levitettävää vettä tai täydellisesti hajoavaa vesikasvisöljyseosta. Mikäli rataa ei ole liitetty vesi- ja viemäriverkkoon, on radalla suljettu vedenkierrätysjärjestelmä. Harjoittelurata ei ole maastoliikenneläisissä tarkoitettua maastoa, jos se on rakennuslaissa (370/58) tarkoitettu yksityiskohtaisessa kaavassa osoitettu liikennealueeksi tai radalla on terveydenhoitolaissa (469/65) tarkoitettu sijoituspaikkalupa.

Maastoliikenteen ympäristövaikutukset muodostuvat pakokaasupäästöistä, meluhaitoista sekä kasvillisuuteen, eläimistöön ja maaperään kohdistuvista vaikutuksista. Moottorikelkat kuluttavat keskimäärin 18—27 litraa bensiiniä/100 km. Tieliikenteen päästöihin verrattuna moottorikelkkojen päästöt ovat vähäisiä muiden kuin hiilimonoksidi- ja hiilivety-päästöjen osalta. Varsinkin moottorikelkkojen hiilivetypäästöt ovat huomattavan suuret tieliikenteen päästöihin verrattuna. Kokonaisuudessaan maastoliikenteen päästöt ovat tieliikenteen päästöihin verrattuna kuitenkin vähäisiä.

Maastoliikenteen meluhaittoja korostaa se, että maastossa ajetaan usein muutoin hiljaisilla ja rauhallisilla luonnonalueilla, jotka ovat tärkeitä myös ulkoilun ja retkeilyn kannalta. Luonnossa liikuttaessa luonnonrauhan ja hil-

jaisuuden kokeminen, rentoutuminen ja luonnon tarkkailumahdollisuus ovat hyvin tärkeitä. Yhdenkin moottorikelkan ääni voi häiritä retkeilijöitä varsin paljon. Tällä hetkellä Suomessa ei ole erityisiä moottorikelkkoja koskevia melunormeja.

Valtioneuvoston päätöksessä (993/92) on 29 päivänä lokakuuta 1992 on annettu melutason ohjearvot. Päätöksen mukaan asumiseen käytettävillä alueilla sekä virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä ei melutaso saa ylittää melun A-painotetun ekvivalenttitason päiväarvoa 55 dB eikä yöarvoa 50 dB. Vapaa-ajan asumiseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla, taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla ja luonnonsuojelualueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB. Moottorikelkan melu kymmenen metrin etäisyydeltä mitattuna ajonopeuksilla 40—60 km/h vaihtelee 78—81 dB. Kelkat ovat siis varsin meluisia ja niiden melu ylittää kymmenien metrien säteellä valtioneuvoston luonnonalueille antamat ohjearvot. Moottorikelkan kuljettaja tarvitsee melusuojaimet tai ajokypärän välttämiseksi kuulovaurioilta.

1.3. Maastoliikenteen sääntelyn ongelmia

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä jääpeiteisellä vesialueella on säädelty vuonna 1977 voimaan tulleella ja vuonna 1991 kumotulla moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta annetulla lailla (606/77). Tämän lain nojalla lääninhallitus on voinut määrätä jääliikenteeseen kieltoja ja rajoituksia. Lääninhallituksen kieltoja ja rajoituksia koskevan päätöksen vastainen ajo on ollut kumotun lain 6 §:n nojalla rangaistavaa. Näiden kahden säännöksen lisäksi ei laissa ole ollut muita jääliikennettä koskevia säännöksiä. Jääliikenteen rajoittamismahdollisuus olisi kuitenkin tarpeen erityisesti taajamien sisäisillä vesistöalueilla ja luonnonsuojelualueiden lähistöllä.

Lääninhallituksen määräämien kieltojen ja rajoitusten merkitsemisvastuu on epäselvä. Yksitysten hakemien rajoitusten merkitsemisvastuun säilyttämistä hakijalle on pidetty kohtuuttomana etenkin silloin, kun rajoitusta on haettu yleistä etua varten. Samoin kunnan ja valtion vastuu merkinnästä on ollut järjestämättä.

Laissa tarkoitettuja moottorikelkkailureittejä

ei ole saatu lain voimassaoloaikana perustettua. Nykyiset urat ovat moottorikelkkailu-uria, joilla maan omistaja on sallinut yleisen moottorikelkkaliikenteen. Tällaisia uria on Lapissa metsähallituksen mailla noin 5000 kilometriä. Maastoliikennelain tarkoituksena on ollut, että reitit perustetaan juuri laissa tarkoitettuina moottorikelkkailureitteinä. Näin voitaisiin turvata yleistä ja yksityistä etua, ja reitille saataisiin voimaan tieliikennelain mukaiset liikennesäännöt. Suurimpana syynä siihen, ettei laissa tarkoitettuja moottorikelkkailureittejä ole parustettu, on ollut tien pitäjän vastuu tien jatkuvasta turvallisesta liikennekelvosta. Reittien toteuttamista on myös haitannut rahoitusjärjestelmien puuttuminen. Valtaosa nykyisistä urista on rakennettu työllisyysvaroilta.

Maastoliikennelain 23 §:n mukaan maastoliikenne-rikoksesta rangaistaan muun muassa sitä, joka rikkoo lain 5 §:n 2 momentin säännöksiä. Momentin mukaan ”kuljettaessa moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa on kuljettajan oltava 12 vuotta täyttänyt”. Lakia voi tältä osin rikkoo vain alle 12-vuotias ajoneuvon kuljettaja, varsinkin kun ajoneuvon luovuttaminen alle 12-vuotiaalle on erikseen kielletty lain 5 §:n 4 momentissa. Rangaistusuhka kohdistuu siten vain alle 12-vuotiaaseen.

Rikosoikeudellinen vastuu alkaa rikoslain 3 luvun 1 §:n mukaan vasta 15 vuoden iästä. Sitä nuoremmat eivät ole syntyneitä eikä heitä voi tuomita rangaistukseen. Rikoslain yleinen säännös syntyneisyydestä koskee kaikkia rikoksia riippumatta siitä, mihin lakiin rangaistusäännös on sijoitettu.

Poliisin tai muun toimivaltaisen viranomaisen esittämän pysähtymismerkin noudattamatta jättäminen ei ole ollut rangaistavaa. Myös lain 26 §:n mukaisen luvan hakematta jättäminen ei ole ollut rangaistavaa.

Maastoliikennelaissa ei ole varovaisuussäännöstä, minkä johdosta haitalliseen ja vaaralliseen ajamiseen on ollut vaikea puuttua. Edelleen maanomistajan, reitin pitäjän ja ajajan välinen vastuu mahdollisista vahingoista on ollut epäselvä.

Maastoliikennelain tullessa voimaan tieliikennelain 105 §:ää ei enää voitu soveltaa pysäyttämiseen ja pysäköintiin maastossa kuten puistossa. Valvonta siirtyi pysäköintinvalvojalta poliisille, jolla ei ole voimavaroja tehokkaaseen pysäköintinvalvontaan.

1.4. Maastoliikennelainsäädäntö Ruotsissa ja Norjassa

Ruotsissa maastoliikennettä säännellään maastoliikennelaila (Terrängkörningslag 1975:1313). Sen mukaan moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajaminen on kielletty sulalla maalla ja lumipeitteisessä metsässä, joka on istutettua tai taimikkoa ja jos on ilmeistä, että ajo voi aiheuttaa metsän vahingoittumista.

Hallitus voi kieltää tunturialueilla maastoliikenteen muuallakin kuin edellä mainituilla alueilla. Rajoitukset eivät koske muun muassa virka-ajoa, tietoliikenne- ja sähköhuoltotyötä, maa- ja metsätaloustyötä eikä porotaloustyötä. Asetuksella on säädetty sallituksi sulan maan aikaan muun muassa virka-ajoa, tietoliikenne- ja sähköhuoltotyötä, maa- ja metsätaloustyötä ja porotaloustyötä.

Hallitus tai sen määräämä viranomainen voi kieltää tai rajoittaa maastoliikennettä luonnon-suojelun tai yleisen edun vuoksi. Tällöin ei kuitenkaan saa tarpeettomasti estää paikallisten asukkaiden hyötyajoa, ammattimaista ajoa tai muuta hyödyllistä ajoa. Lääninhallitus voi myöntää poikkeuslupia erityisistä syistä. Maastoliikennelaki on parhaillaan uudistettavana.

Norjassa maastoliikennettä säännellään lailla moottoriajoneuvoliikenteestä maastossa ja vesistöissä (Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag 82:1977). Laki kieltää moottorivene- ja ajoneuvoliikenteen maastossa ja vesistöissä eräin poikkeuksin. Poikkeuksia ovat muun muassa virka-ajoa, posti- ja telepalvelu, pysyvän asutuksen henkilö- ja tavarakuljetus, maa- ja metsätaloustyöt, poronhoitotyöt ja reittiliikenne. Ympäristöministeriö voi päättää poikkeuksista 2 km²:n suuruisissa tai sitä suuremmissa järvissä ja pienemmissä reittivesistöissä. Kunta voi sallia yleisesti moottoriajoneuvolla ajamisen maastossa tai jäällä metsästyksen, kalastuksen ja marjanpöiminnan kannalta tarpeellisiin kuljetuksiin tai muuhun erityisen perusteltuun tarkoitukseen. Kunta voi myöntää myös poikkeuslupia erityisestä syystä muuten kiellettyyn moottoriajoneuvo- ja vesiliikenteeseen.

Norjassa liikenneministeriön asettama työryhmä on selvittänyt moottorikelkkailuun liittyviä turvallisuus- ja ympäristönsuojelukysymyksiä.

Euroopan unionin maissa ei ole voimassa niin laajaa luonnon yleiskäyttöoikeutta kuin Pohjoismaissa. Maastoliikenteeseen ei ole tehokkaan maankäytön ja myös talven puuttu-

misen vuoksi juurikaan käytännön mahdollisuuksia. Euroopan unioni ei ole säätänyt maastoliikennettä koskevia normeja.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Ehdotetulla lailla kumottaisiin nykyinen maastoliikennelaki ja -asetus. Aikaisempien lakien nojalla annetut lääninhallituksen päätökset jäisivät kuitenkin voimaan kyseisissä päätöksissä määrättyksi ajaksi.

Esityksessä ehdotetaan lain soveltamisalaa laajennettavaksi koskemaan myös jääpeitteisiä vesialueita. Lakiesityksellä ei ole tarkoitus muuttaa vesilain (264/61) 1 luvun 24 §:ssä säädettyä oikeutta liikkua vesialueella. Vesilain säännös koskee sekä jääpeitteistä että sulaa vesialuetta.

Lain tarkoituksena olisi ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaislinkeille, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä. Lain tarkoituksena on myös edistää liikenneturvallisuutta.

Lailla maastoliikennelain muuttamisesta (70/95) on maastoliikennelaisissa mainitut lääninhallituksen tehtävät siirretty alueellisille ympäristökeskuksille. Alueellisten ympäristökeskusten ympäristönsuojelutehtävät on määriteltävä ympäristöhallintolaisissa (55/95).

Alueellisella ympäristökeskuksella olisi mahdollisuus määrätä moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämiselle kieltoja tai rajoituksia laissa tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi.

Lakia ei sovellettaisi yleisistä teistä annetussa laissa (243/54) tarkoitettuihin erityisiin talviteihin, jotka eivät olisi laissa tarkoitettua maastoa vaan teitä. Laki ei myöskään koskisi ilma-aluksia, aluksia eikä veneitä. Ilma-alusten laskeutumisesta ja nousemisesta on säädetty ilmailulain (595/64) 30, 32 ja 36 §:ssä. Ilmailuasetuksen (525/68) 76 § antaa ilmailulaitokselle saman kaltaisen mahdollisuuden rajoittaa ilma-alusliikennettä kuin maastoliikennelakiesityksessä ehdotetaan alueelliselle ympäristökeskukselle moottorikäyttöisten ajoneuvojen liikenteen osalta jääpeitteisillä vesialueilla.

Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi valtuutus säätää yleisestä nopeusrajoituksesta asetuksesta. Vastaavasti yleisen nopeusrajoituksen rikko-

minen ehdotetaan rangaistavaksi. Yleinen nopeusrajoitus voisi olla eri suuruinen eri alueilla.

Eriyisesti jääalueella saattavat ajoneuvojen nopeudet kasvaa niin suuriksi, että ympäristön turvallisuus heikentyy ja viihtyisyys vähenee. Tämän vuoksi ehdotetaan, että alueellisen ympäristökeskuksen määräämät aluekohtaiset nopeusrajoitukset voisivat olla yleistä nopeusrajoitusta alempia.

Alueellisten rajoitusten ja kieltojen merkitseminen ehdotetaan alueellisen ympäristökeskuksen tehtäväksi muissa paitsi sellaisissa tapauksissa, jossa yksityinen hakee rajoitusta yksityisen edun suojaamiseksi. Valtion mailla merkinnästä vastaisi se viranomainen, jonka hallinnassa maa on. Merkit voitaisiin sijoittaa toisen maalle ilman maanomistajan lupaa, jos siitä ei ole haittaa.

Järjestettyyn maastoliikenteeseen vaadittaisiin sen lisäksi, mitä muualla laissa on luvantaraisuudesta säädetty, kunnan ympäristönsuojelulautakunnan lupa. Näin tulisivat ympäristönsuojelunäkökohdat otetuiksi huomioon moottorikäyttöisten ajoneuvojen kilpailuiden ja harjoitusten järjestämisessä myös jääpeitteisellä vesialueella. Kunnan ympäristönsuojelulautakunnan lupaa ei tarvittaisi erityistä talvitietä varten.

Moottorikelkkojen tunnistaminen on tärkeää maastoliikenteen sekä siihen liittyvän kalastuksen ja metsästyksen valvonnassa. Moottorikelkkojen tunnistamisen nykyaikainen tekninen ratkaisu on telamerkintä. Hallitus katsoo, että moottorikelkkojen telamerkinnän tulisi olla pakollista. Ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista annettua asetusta (1256/92) tulisi tällöin muuttaa. Tavoitteena on antaa tällainen asetus ensi vuoden alkupuolella.

Poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosten yhteistoiminnasta annetusta asetuksesta (1051/78) ilmenevän periaatteen mukaisesti ehdotetaan, että myös tullilaitos toimisi valvontaviranomaisena.

Valvontaedellytysten parantamiseksi ehdotetaan, että ajoneuvon kuljettajan olisi pysähdyttävä poliisi-, tulli- tai rajavartiomiehen tai poliisivaltuudet omaavan metsähallituksen virkamiehen antamasta merkistä. Pysähtymättä jättäminen olisi rangaistavaa.

Ehdotuksen mukaan maastoliikenneriikkomuksesta, jolla on loukattu vain yksityistä etua, saataisiin nostaa syyte vain, jos asianomistaja vaatii syytteesenpanoa.

Maastoliikennelain säännös, jonka mukaan

alle 12-vuotiaan moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajo on ollut rangaistavaa, ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan muun lainsäädännön mukaista linjaa, jonka mukaan yleinen rikosoikeudellinen vastuukäraja on 15 vuotta.

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla suoritettavan kilpailun ja harjoituksen järjestämiseen vaadittaisiin maastoliikennelain 30 §:n nojalla kunnan ympäristönsuojelulautakunnan lupa. Etenkin harjoitusten osalta on pelättävissä, että luvan hakemista saatetaan välttää tarkoituksellisesti. Tämän vuoksi luvan hakematta jättäminen ehdotetaan säädettäväksi maastoliikennelakiksi, josta seuraisi lain 25 §:n mukaan sakkorangaistus.

Maastoliikennelaissa tarkoitettuun maaston määritelmään sisältyvät myös puistot. Aikaisemmin eräissä kunnissa puistoissa pysäköintiä valvoivat kunnalliset pysäköintinvalvojat pysäköintivirhemaksusta annetun lain 2 §:n nojalla. Pysäköintivirhemaksun määrääminen perustui tieliikennelain 105 ja 5 §:n säännöksiin.

Liikenneministeriö teki 10 päivänä toukokuuta 1991 aloitteen ympäristöministeriölle maastoliikennelain 4 §:n 1 momentin muuttamisesta siten, että moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa ilman maan omistajan tai haltijan lupaa. Aloitteen mukainen tavoite saavutetaan ottamalla maastoliikennelain 4 ja 26 §:ään säännökset siitä, että ajoneuvon pysäyttämisestä tai pysäköimisestä ilman maan omistajan tai haltijan lupaa voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu. Maksun määräämisessä sovellettaisiin pysäköintivirhemaksusta annettua lakia.

Ajoneuvon pysäyttämistä ja pysäköintiä koskevien kieltojen ja rajoitusten rikkomisesta tuomitaan rangaistus vain, jos pysäköintivirheestä on aiheutunut tai voinut aiheutua vaavaa vaaraa tai haittaa. Muutoin virheestä määrätään suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu.

Moottorikelkkailureittien perustamisen helpottamiseksi ehdotetaan, että moottorikelkkailureitin pitäjän vastuuta vähennetään nykyisestä. Reitin pitäjä vastaisi siitä, että reitti on vuosittain käyttöön otettaessa ajettavassa kunnossa ja että vaaralliset paikat on merkitty asianmukaisesti. Tienpitäjän velvollisuuksista poiketen reitin pitäjä ei olisi siten velvollinen huolehtimaan reitin jatkuvasta kunnossa pysymisestä. Koska monet reitit palvelevat muun muassa matkailua, ehdotetaan, että reitin pitä-

jänä voisi olla myös yritys tai elinkeinon harjoittaja. Reitin tulisi olla kuitenkin tässäkin tapauksessa yleinen eli kaikki kelkkailijat voisivat sitä käyttää.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Ehdotetun lain mukainen valvonta ja lain muut viranomaistehtävät on tarkoitus antaa pääasiallisesti samoille, voimassa olevassa maastoliikennelaissa todetuille viranomaisille. Näitä viranomaisia olisivat ympäristöministeriö, alueelliset ympäristökeskukset, poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos sekä kuntien ympäristönsuojelulautakunnat.

Ehdotetusta uudistuksesta ei aiheutuisi viranomaisille olennaisia lisäkustannuksia eikä se vaadi henkilöstölisäyksiä.

3.2. Ympäristövaikutukset

Lakiehdotuksen keskeisin tarkoitus on vähentää maastoliikenteen ympäristöhaittoja. Maastoliikenne tulisi edelleenkin pääsääntöisesti pysymään maanomistajan tai haltijan luvan varaisena. Maastoliikenneoikeutta ei laajennettaisi nykyisestä juuri ympäristönsuojelusyiden vuoksi. Luvatonta maastoliikennettä on tarkoitus estää rangaistussäännöksiä täydentämällä. Jääratojen ja jääliikenteen ympäristöhaittoja on mahdollista vähentää, kun lain soveltamisala laajentuisi koskemaan jääpeitteisiä vesialueita. Talviaikainen maastoliikenne pyritään myös entistä tehokkaammin ohjaamaan moottorikelkkailureiteille.

3.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Lakiehdotuksella ei ole tarkoitus puuttua voimassa olevassa maastoliikennelaissa tarkoitettuun liikkumisoikeuteen. Voimassa oleva maastoliikennelaki antaa erityisiä oikeuksia maastoliikenteeseen lähinnä ammattimaisia töitä varten. Myös ammattimaista kalastusta harjoittava ja syrjäisellä seudulla asuva on oikeutettu välttämättömään maastoliikenteeseen. Vaikeasti liikuntavammainen ja hänen saattajansa saisi liikkua moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa.

Valtion maille on Metsähallitus myöntänyt paikkakuntalaisille maastoliikennelupia tarpeellista liikkumista varten. Paikkakuntalaisten liikkumistarpeet voidaan jatkossakin riittävästi turvata lupamenettelyä kautta.

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Hallituksen esityksessä (HE 95/90vp) maastoliikennelainsäädännön toteuttamista varten tarkoituksena on myöhemmin antaa esitys vesiliikennelainsäädännön, joka koskisi sekä jääpeitteistä että sulaa vesialuetta. Lain valmistelua varten liikenneministeriö asetti 24 tammikuuta 1991 toimikunnan, joka jätti mietintönsä (komiteamietintö 1992:27) 27 päivänä toukokuuta 1992. Eduskunnan ponnassa esitetyn aikataulun vuoksi esitys jääliikennelainsäädännön valmisteltavana.

Hyväksyessään maastoliikennelainsäädännön eduskunta edellytti (liikennevaliokunnan mietintö 10/1990 vp.), että hallitus antaa pikaisesti jääliikennettä koskevan esityksen eduskunnalle ja että se tulisi voimaan jo talvikaudeksi 1991—92. Ympäristöministeriössä valmistellut säännösehdotukset olivat käytettävissä hallituksen yleisessä istunnossa 14 päivänä joulukuuta 1991, mutta ne siirrettiin vielä edelleen valmisteltaviksi.

Ympäristöministeriö asetti 7 päivänä syyskuuta 1992 työryhmän seuraamaan maastoliikennelainsäädännön valmistelua ja valmistelemaan tarvittaessa ehdotuksia lain muuttamisesta. Työryhmän tuli tarkastella myös jääliikennettä ja vesiliikennettä koskevia lainsäädäntöehdotuksia. Työryhmässä olivat edustettuina ympäristöministeriö, oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, liikenneministeriö, Metsähallitus, Suomen Kuntaliitto, Oulun lääninhallitus, Lapin lääninhallitus, Maa- ja Metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK, Suomen Luonnonsuojeluliitto ja Autourheilun kansallinen keskusliitto.

Koska erityisesti Lapin läänissä oli esitetty useita kannanottoja maastoliikenteestä, ympäristöministeriö asetti työryhmälle jaoksen, jonka tehtävänä oli selvittää maastoliikennettä, erityisesti moottorikelkkailua Lapin läänissä. Jaoksessa olivat edustettuina Liikkuva poliisi, Lapin moottorikelkkailijat ry., Lapin seutukaavaliitto, Enontekiön kunta, Lapin luonnonsuo-

jelupiiri ry., Eräoppaat ry., Paliskuntain yhdistys ry., Maataloustuottajain Lapin Liitto, Metsähallitus ja Olostunturi Oy.

Lapin jaosto teki Lapin läänin kuntia koskevan kuntakyselyn selvittääkseen maastoliikennelain epäkohtia. Kyselyn pohjalta jaosto teki ehdotuksensa työryhmälle. Jaosto esitti, että nykyinen maanomistajan lupaa edellyttävä järjestelmä säilytetään. Lapin läänissä paikalliselle väestölle ei myönnettäisi muuta väestöä laajempia maastoliikenneoikeuksia.

4.2. Lausunnot

Maastoliikennetyöryhmän mietinnöstä pyydettiin lausunnot asiaan liittyviltä ministeriöiltä, keskusvirastoilta, lääninhallituksilta, kuntajärjestöiltä ja Lapin läänin kunnilta, luonnonsuojelujärjestöiltä, alan teollisuudelta sekä usealta yhdistykseltä, yhteensä 96 lausuntopyyntöä. Lausuntoja saatiin yhteensä 55 kappaletta, joiden joukossa olivat useimpien ministeriöiden ja Lapin kuntien lausunnot.

Lausunnon antajat puolsivat työryhmän periaatteellisia kannanottoja. Useat muutosehdotukset koskivat liikenneministeriön hallinnonalan säännöksiä liikenneturvallisuuden osalta. Nämä ehdotukset on tarkoitus käsitellä siinä yhteydessä, kun tieliikennelainsäädäntöä muutokin uudistetaan.

Työryhmän mietintöön sisältyi eriäviä mielipiteitä, jotka koskivat Lapin läänin paikallisen asukkaan oikeutta ajaa moottorikelkalla valtionmaalla ilman maanomistajan lupaa. Työryhmä ja sen Lapin jaosto katsoivat, että nykyinen maanomistajan lupa tulisi edelleenkin säilyttää. Lausunnon antajista suuri enemmistö ja myös merkittävät Lapin väestöä edustavat tahot olivat työryhmän kannalla.

Toisena keskeisenä kysymyksenä lausunnoissa oli maastoliikenteen maksullisuus. Työryhmä katsoi, että lain mukaisilla moottorikelkkailureiteillä ei tule periä liikkumisesta maksua niiden ollessa yleisiä teitä. Sen sijaan liikuttaessa maanomistajan luvalla maastossa, johon kuuluvat myös niin sanotut kelkkailu-urat, on maanomistajalla oikeus periä maksuja. Lapin läänissä Metsähallituksen hallinnassa olevilla valtionmailla maksun perimisestä on säädetty Metsähallituksesta annetun lain (1169/93) 9 §:ssä ja Metsähallituksesta annetun asetuksen (1525/93) 9 §:n 2 momentin 9 kohdassa. Säännösten mukaan Metsähallitus ei peri maksua

paikallisilta asukkailta myöntäessään maastoliikennelain 4 §:ssä tarkoitetun luvan. Tällä

hetkellä noudatettava maksukäytäntö ei vaadi muutoksia maastoliikennelakiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Maastoliikennelain keskeisenä tarkoituksena on ollut moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla liikkumisesta maastossa ja moottorikelkkailureiteillä aiheutuvien haittojen ehkäiseminen ennalta. Ehdotuksen mukaan myös liikenneturvallisuuden edistäminen olisi ympäristöhaittojen ehkäisemiseen rinnastettava lain tarkoitus. Maastoliikenteellä voi olla haitallisia vaikutuksia myös yksityiselle edulle kuten asutukselle. Sen vuoksi lain tarkoitukseen lisättäisiin yksityisen edun suojelu. Liikenneturvallisuuden edistämiseksi maastossa noudatettaisiin lisäksi, mitä muualla, ensisijaisesti tieliikennelaisissa säädetään.

2 §. *Soveltamisalan rajoitus.* Maastoliikennelain soveltamisalaa on tarkoitus laajentaa koskemaan myös jääpeitteisiä vesialueita sekä sisävesistöissä että merialueilla lukuunottamatta näillä alueilla olevia yleisistä teistä annetussa laissa tarkoitettuja erityisiä talviteitä. Maaston käsite maa-alueiden osalta säilyisi ennallaan.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan laki ei koske ilma-alueita, aluksia eikä veneitä. Säännös on tarpeen, koska lain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan jääpeitteisiä vesialueita. Laki ei siten koskisi ilma-alueita, jotka laskeutuisivat maahan tai jäälle. Laki koskisi kuitenkin aina ilmatyynyalueita, koska ne liikkuaan tukeutuvat maahan tai jäähän. Hydrokopteri rinnastettaisiin maastossa liikkuaan moottorirekeen.

3 §. *Määritelmät.* Tässä laissa moottorikäyttöisen ajoneuvon määritelmää ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan kulkuvälinettä, joka kulkee jäällä tai kulkiessaan tukeutuu siihen. Muutos on tarpeen, koska lain soveltamiala laajenisi koskemaan myös jääpeitteisiä vesialueita. Näin määriteltynä laki koskisi myös ilmatyynyalueita jäällä. Moottorikäyttöisen ajoneu-

von määritelmä vastaa tieliikennelainsäädännön vastaavaa määritelmää.

Lain merkityksellinen uudistus on maaston määritelmän ja siten myös lain soveltamisalan laajentaminen koskemaan jääpeitteisiä vesialueita. Maaston määritelmää selvennettäisiin nykyisestäään. Kaikki muut alueet paitsi tieliikennelain 2 §:ssä tarkoitetut tiet ja kisko- tai ilmaliikenteeseen tarkoitetut alueet olisivat maastoa. Yleiset ja yksityiset tiet, kadut, rakennuskaavatiet, moottorikelkkailureitit, torit sekä muut yleiselle liikenteelle tarkoitetut tai yleisesti liikenteeseen käytetyt alueet ovat teitä, jotka siten jäävät maaston määritelmän ulkopuolelle. Tämä tieliikennelaisissa oleva määritelmä on ristiriidassa tai ainakin päällekkäinen maaston määritelmän kanssa. Tästä syntyy ongelmia silloin, kun suunnittelemattomia väyliä syntyy maastoon.

2 luku. Maastoliikenteen haittojen ehkäiseminen

4 §. *Oikeus liikkua maastossa.* Ehdotetun 4 §:n 1 momentin mukaan moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa ilman maanomistajan tai haltijan lupaa. Voimassa olevassa laissa ei mainita pysähtymistä eikä pysäköimistä.

Poliisin, tullilaitoksen ja rajavartioston tehtävät edellyttävät usein maastossa liikkumista moottorikäyttöisellä ajoneuvolla. Sen johdosta ehdotetaan mainitut viranomaiset lisättäviksi sellaisiksi viranomaisiksi (2 momentin 1 kohta), jotka eivät tarvitsisi maanomistajan suostumusta moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajamiseen maastossa.

Poronhoitolaki (444/48) on uudistettu lailla (848/90). Pykälän 2 momentin 3 kohdan poronhoitolakia koskevaa viittausta ehdotetaan sen vuoksi tarkistettavaksi.

Koska maastoliikennelain tarkoituksena ei ole sallia ajo-oikeutta vapaa-ajan asunnolle,

ehdotetaan selvyuden vuoksi säädettäväksi, että liikkumisoikeus koskee vain vakinaista asuntoa (2 momentin 5 kohta).

Säännöksissä on täsmennetty myös perusteita, joilla taajaman ulkopuolinen pysäköinti maastoon tien välittömään läheisyyteen olisi sallittu. Nykyistä käytäntöä ei ole tarkoitus muuttaa. Pykälässä tarkoitettua kohtuutonta haittaa voisi aiheutua esimerkiksi kiinteistölle johtavalle liittymälle tai pellolle pysäköimisestä siten, että alueelle kulku tai alueen käyttö vaikeutuu tai estyy. Myöskään pitkäaikainen pysäköiminen ei olisi sallittua.

Vesilain 1 luvun 24 §:ssä on säädetty oikeudesta kulkea vesialueella välttämättä tarpeetonta häiriön aiheuttamista. Tämä oikeus koskee myös jääpeitteisiä vesialueita ja on tarkoitus pitää edelleen voimassa. Oikeutta maastoliikenteeseen jääpeitteisellä vesialueella voitaisiin kuitenkin rajoittaa 8 §:ssä tarkoitettulla alueellisella kiellolla tai rajoituksella.

Momentissa olisi lisäksi yhteisiä vesialueita koskeva säännös siltä varalta, että kulkeminen tai muu toiminta, esimerkiksi 30 §:ssä tarkoitettu kilpailun tai harjoituksen järjestäminen, yksittäistapauksessa vaatisi vesialueen omistajan tai haltijan luvan. Yhteisen vesialueen järjestäytymättömän osakaskunnan puolesta luvan voisi antaa myös kyseisen vesialueen kalastuskunnan johtokunta. Säännös on tarpeen, koska yhteisen vesialueen järjestäytymättömän osakaskunnan kokouksen koollekutsuminen käsittelemään yksittäistä lupapyyntöä on epätarkoituksenmukaista. Milloin kysymys on yleisestä vesialueesta, luvasta päättää se viranomainen, jonka hallinnassa alue on.

5 §. *Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisen maastossa.* Pykälä koskee moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan velvollisuuksia kuljettaessa maastoajoneuvoa tien ja moottorikelkkailureittien ulkopuolella. Moottoriajoneuvolla liikkumista varten perustetulla reitillä liikuttaessa reitin käyttäjän vastuu suhteessa reitin pitäjän vastuuseen määräytyy ehdotuksen 20 ja 21 §:n mukaisesti.

Pykälän 1 momentti vastaa sanamuodoltaan tieliikennelain 5 §:n (671/91) säännöstä. Informatiivisuuden vuoksi säännös ehdotetaan otettavaksi samansisältöisenä myös tien ulkopuolella liikkumista sääntelevään erityislakiin.

Maastoajoneuvon kuljettajalta voidaan edellyttää suurempaa huolellisuutta ja varovaisuutta kuin esimerkiksi tienkäyttäjältä. Maastoajoneuvon kuljettajan oman tarkkaavaisuuden ja

huolellisuuden merkitys nimittäin korostuu ajettaessa rakennetun tiestön ulkopuolella olosuhteissa, jotka eivät aina ole edes soveliaita moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkumiseen. Ajoneuvon kuljettaja valitsee itse ajoreittinsä sekä ajotapansa ja -nopeutensa ja vastaa myös valintojensa seurauksista. Esimerkiksi maanomistajan ei voida pääsääntöisesti edellyttää huolehtivan siitä, että hänen maa-alueellaan liikkuminen olisi turvallista. Ainoastaan rakennustyön yhteydessä syntyneet louhokset ja muut keinotekoisesti aikaansaadut vaarakohdat maanomistaja on velvollinen merkitsemään uhalla, että hän voi rikoslain 44 luvun 10 tai 11 §:n perusteella vastuuseen tällaisesti yllättävästä esteestä ulkopuoliselle aiheutuvasta vahingosta. Esimerkiksi metsänhakualueita ei kuitenkaan yleensä voitane pitää rikoslaissa tarkoitettuina erityisinä vaarapaikkoina.

Ehdotetun 2 momentin mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan on maastossa liikkua välttävä vahingon ja haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle, kiinteistölle ja luontaiselinkeinoille sekä tarpeetoman haitan aiheuttamista asutukselle ja muulle ympäristölle. Kuljettajan on valittava ajoreittinsä siten, ettei esimerkiksi moottorikelkan melu aiheuta häiriötä ranta-asukkaille tai eläimille. Jos kuljettajan tämän säännöksen vastainen menettely on omiaan aiheuttamaan ilmeistä vahinkoa tai haittaa, teko olisi ehdotuksen mukaan rangaistava.

6 §. *Ikärajoitus.* Alaikäraja maastoliikenteessä olisi edelleen 12 vuotta, mutta alaikäisen harjoittaman maastoliikenteen rangaistavuus poistettaisiin. ”Ilmeisesti”-sana ehdotetaan poistettavaksi, koska on tarpeen korostaa ajoneuvon haltijan vastuuta siitä, kenen käyttöön ajoneuvo luovutetaan. Alle 12-vuotias ei edelleenkään saisi kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa, koska muun muassa lasten käyttöön sopivia moottorikelkkoja ei ole tyypikatsastettu eikä luokiteltu. Alaikäisten käyttöön ei saisi joutua aikuisille tarkoitettuja kulkuneuvoja. Moottorikelkkailureitillä ajamiseen sovelletaan tieliikenteen kuljettajavaatimuksia. Moottorikelkkailijalla tulee olla vähintään T-luokan ajokortti, jollaisen voi saada vain 15 vuotta täyttäneet.

7 §. *Ajoneuvotyyppiä koskevat kiellot ja rajoitukset.* Säännöksen käsitteet ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi tieliikennelainsäädännön kanssa. Ajoneuvomalli korvattaisiin ajoneuvotyyppillä.

8 §. *Alueelliset kiellot ja rajoitukset.* Alueellinen ympäristökeskus voisi antaa alueellisia kieltoja tai rajoituksia myös jääpeitteisille vesialueille. Säännös vastaa moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta annetun kumotun lain säännöstä. Mahdollisuus kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisten ajoneuvojen liikennettä jääpeitteisillä vesialueilla on tarpeen erityisesti taajamien lähialueilla ja uhanalaisten lajien kuten esimerkiksi Saimaan hylkeen pesimäalueilla. Nopeusrajoitus ei kuitenkaan saisi ylittää yleistä nopeusrajoitusta. Alueelliselle ympäristökeskukselle ehdotetaan oikeus määrätä nopeusrajoitus alemmaksi kuin 29 §:n nojalla säädetty yleinen nopeusrajoitus.

9 §. *Kielto- ja rajoitusasiain käsittely.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että alueellinen ympäristökeskus voisi itsekin panna vireille kiellon tai rajoituksen määräämisen.

10 §. *Kiellon ja rajoituksen voimaantulo.* Nykyistä säännöstä vastaava pykälä ehdotetaan muotoiltavaksi uudelleen. Pykälän merkitys muuttuisi siten, että alueellisen ympäristökeskuksen päätös ei tulisi automaattisesti voimaan muutoksenhausta huolimatta, vaan voimaantulosta tulisi erikseen määrätä alueellisen ympäristökeskuksen päätöksessä.

11 §. *Kiellon tai rajoituksen merkitseminen.* Kiellon ja rajoituksen merkitseminen säädettäisiin alueellisen ympäristökeskuksen vastuulle, ellei merkitsemisestä päätöksessä ole muuta määrätty. Nykyisin vastaavaa säännöstä ei ole, mikä on aiheuttanut epäselvyyksiä merkitsemisvastuusta. Merkit voitaisiin sijoittaa myös jääpeitteiselle vesialueelle.

Jos kieltopäätös turvaisi yksinomaan yksityistä etua, esimerkiksi ranta-asukkaalle suojaa jääliikenteeltä, olisi hakijan vastattava rajoituksen merkitsemisestä maastoon.

Kieltoa tai rajoitusta koskeva päätös olisi voimassa merkinnästä riippumatta. Jos rajoituksen tai kiellon noudattamatta jättäminen on aiheutunut puutteellisesta merkitsemisestä, ei syyllistä yleisen oikeuskäytännön perusteella kuitenkaan rangaistaisi, ellei voida osoittaa, että päätöksen noudattamatta jättänyt oli tietoinen kiellon tai rajoituksen voimassaolosta.

12 §. *Päätöksen muuttaminen.* Päätöksen muuttamisperusteista esitetään poistettavaksi myöhemmin todettu päätöksen perusteiden virheellisyys tarpeettomana. Hallintomenettelylain (598/82) 26 §:ssä on säädetty vastaavasta asia- virheen korjaamisesta.

3 luku. Moottorikelkkailureitit

13 §. *Moottorikelkkailureitti.* Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2 §:ssä tarkoitettu tie ja sillä ajamisessa noudatetaan tieliikennelainsäädäntöä. Moottorikelkan käyttämisestä moottorikelkkailureitillä on säädetty tieliikenneasetuksessa, jonka nojalla moottorikelkan kuljettaminen moottorikelkkailureitillä on nimenomaisesti sallittu. Muiden ajoneuvojen kuin moottorikelkan kuljettaminen reitillä on puolestaan kielletty. Maastoajoneuvoa, kuten moottorikelkkaa, ei ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 11 §:n mukaan saa käyttää tiellä muutamaa poikkeusta lukuunottamatta.

Metsähallitus ja Metsäntutkimuslaitos toimivat lähinnä valtion mailla. Tämän vuoksi pykälän 3 momentin sanontaa ehdotetaan täsmennettäväksi koskemaan valtion mailla olevia suojelualueita. Yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräykset ovat moottorikelkkailureitin perustamistarpeeseen nähden ensisijaisia. Sen johdosta ehdotetaan, että moottorikelkkailureittiä yksityiselle luonnonsuojelualueelle perustettaessa noudatetaan, mitä luonnonsuojelulaissa on säädetty.

14 §. *Reitin pitäjä.* Vastuusuhteiden muututtua reitin pitäjänä voisi toimia muukin kuin julkisyhteisö. Tämän vuoksi reitin pitäjäksi ehdotetaan nykyisten valtion ja kunnallishallinnon tahojen lisäksi muutakin yhteisöä ja elinkeinonharjoittajaa.

Koska reitistä vastuussa olevan tahon tulee olla selvillä, esitetään, että reitin pitäjän määrää kunnan ympäristönsuojelautakunta hyväksyessään reittisuunnitelman. Jotta reitin pitäjän vaihtaminen ei olisi sidottu reittisuunnitelman hyväksymiseen, ehdotetaan, että reitin pitäjän vaihtamiseen tarvitaan kunnan ympäristönsuojelautakunnan hyväksyminen.

15 §. *Reittisuunnitelma.* Vaikka kuntien ympäristönsuojelulautakunnat ovat kunnissa vähentyneet niin, että varsinaisia ympäristönsuojelulautakuntia on vain noin 15 prosentissa kunnista, ehdotetaan reittisuunnitelman hyväksyväksi tahoksi kunnassa edelleen ympäristönsuojelulautakuntaa. Ympäristönsuojelulautakunta on määritelty kuntien ympäristönsuojeluhallinnosta annetussa laissa (64/86). Lain mukaan, jos kunnassa ei ole ympäristönsuojelulautakuntaa, sen tehtäviä hoitavaan muuhun lautakuntaan tai kunnanhallitukseen taikka toimielimeen sovelletaan ympäristönsuojelua koskevissa asioissa, mitä ympäristönsuojelulau-

takunnasta on säädetty. Reittisuunnitelman käsittely olisi kunnan ympäristönsuojelutehtävä.

Useiden kuntien aluetta koskevien moottorikelkkailureittisuunnitelmien vahvistamisvelvollisuus lääninhallituksissa ehdotetaan poistettavaksi. Reittisuunnitelmien yhteensovittaminen jäisi kuntien väliseksi asiaksi. Tarkoituksena on osaltaan lisätä kuntien vastuuta ympäristönsuojelutehtävien hoitamisessa.

Viitaukset ulkoilulain säännösten (3 § ja 4 §) soveltamisesta poistettaisiin ja lain täytäntöönpanon helpottamiseksi säädettäisiin vastaavista asioista maastoliikennealassa. Reittisuunnitelman käsittelyssä sovellettaisiin hallintomenettelylakia (598/82). Lisäksi tarkempia säännöksiä annettaisiin asetuksella.

16 §. *Moottorikelkkailureitin perustaminen.* Moottorikelkkailureitin perustamisedellytyksenä olisi aina lainvoimainen reittisuunnitelma. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan reitin perustamisesta ei saa aiheutua yksityiselle edulle huomattavaa haittaa, koska moottorikelkkailureitit palvelevat lähinnä vapaa-ajan käyttöä.

Ammattimaiselle kalastukselle reitin perustamisesta aiheutuva haitta tulisi korvauksen piiriin, koska reittejä voisi perustaa myös jääpeitteiselle vesialueelle. Kolmannelle osapuolelle mahdollisesti aiheutuvat haitat tulisivat korvattaviksi vahingonkorvauslainsäädännön nojalla. Korvaukset maksaisi reitin pitäjä.

Pykälää ei ole tarkoitettu sovellettavaksi kiinteistölle pääsyä koskevissa asioissa. Kiinteistölle, kuten vapaa-ajan asunnolle pääsy voidaan ensisijaisesti turvata yksityisistä teistä annetun lain (358/62) 8 §:n mukaisen tieoikeuden nojalla.

17 §. *Reittitoimitus.* Viitaukset ulkoilulain mukaiseen reittitoimitukseen poistettaisiin ja korvattaisiin vastaavalla säännöksellä pykälän 1 momentissa. Reittisuunnitelman merkitystä korostettaisiin ratkaisevana hyväksymisvaiheena. Reittitoimitusta olisi haettava yhden vuoden määräajassa reittisuunnitelman hyväksymisestä. Reitin perustamista koskevasta päätöksestä ehdotetaan edelleen tehtäväksi merkintä kiinteistörekisteriin.

18 §. *Sopimukseen perustuvan reitin merkitseminen kiinteistörekisteriin.* Sopimukseen perustuva, pysyväksi tarkoitettu reitti voitaisiin merkitä asianomaisen kiinteistön kohdalle kiinteistörekisteriin, jos reitin pitäjä sitä pyytäisi. Menettelyllä turvattaisiin reitin ennallaan pysyminen myös silloin, kun kiinteistön omistaja

vaihtuu. Kiinteistörekisteriin merkittävien tietojen tarkkuuden ja luotettavuuden takaamiseksi myös sopimukseen perustuvan reitin osalta olisi suoritettava reittitoimitus. Toimitusta ei suoritettaisi silloin, kun reitin pitäjä ei pyydä reittiä merkittäväksi kiinteistörekisteriin.

19 §. *Reitin käyttöönotto.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan voimassa olevaan lakiin verrattuna muutosta, jonka mukaan reittitoimitus ei olisi enää edellytys käyttöoikeuden syntymiselle, vaan lainvoimainen reittisuunnitelma. Muutoksella on tarkoitus mahdollistaa myös sopimukseen, ilman toimitusta perustuvan reitin käyttöoikeuden syntyminen.

20 §. *Reitin pitäjän tehtävät ja vastuu.* Pykälässä säädetään siitä, miten laaja vastuu reitin pitäjällä on moottorikelkkailureitin kunnossapidosta. Reitin pitäjän on säännöksen mukaan aina huolehdittava siitä, että reitti on vuosittaisella käyttöönottohetkellä ajettavassa kunnossa. Reitin pitäjä vastaa myös siitä, että reitillä olevat liikennettä olennaisesti vaarantavat paikat on tuolloin asianmukaisesti merkitty.

Reitin pitäjän ei kuitenkaan voida edellyttää jatkuvasti tarkkailevan reitin kuntoa ajokauden aikana, koska reitit saattavat olla useita kymmeniä, jopa satoja kilometrejä pitkiä, ja luonnonolosuhteissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat jatkuvasti niiden kuntoon.

21 §. *Vastuu vahingoista.* Pykälässä säädetään siitä, milloin reitin pitäjä on korvausvelvollinen reittiä käytettäessä tapahtuneesta vahingosta. Pykälä koskee reittiä käytettäessä syntyviä yksittäisiä vahinkoja, joissa vahingonkäräjänä on reitillä liikkuneen moottoriajoneuvon kuljettaja, matkustaja tai muu reittiä käyttänyt henkilö, kuten hiihtäjä. Reitin pitäjän korvausvelvollisuuden syntymisen edellytyksenä olisi ehdotuksen mukaan se, että hän on menetellyt huolimattomasti tai tahallisesti.

Reitin pitäjä olisi siis pykälän nojalla velvollinen korvaamaan reitin käyttämisestä aiheutuneen vahingon ainoastaan siinä tapauksessa, että vahinko on aiheutunut hänen tahallisesta tai huolimattomasta menettelystään. Huolellisuusvelvollisuutta arvioitaessa on merkitystä muun muassa ehdotetulla 20 §:llä, jonka mukaan reitin pitäjän on huolehdittava siitä, että reitti on vuosittaisella käyttöönottohetkellä ajettavassa kunnossa ja että sille on tuolloin asennettu tarpeelliset liikennemerkit.

Jos vahinko aiheutuisi reitille odottamattomasti syntyneessä vaarakohdassa, jota ei ole

merkitty, reitin pitäjän olisi vastuusta välttyäkseen viipymättä vaaran havaittuaan tai siitä tiedon saatuaan ryhdyttävä toimenpiteisiin vaaran poistamiseksi tai siitä varoittamiseksi.

Pykälän mukaan korvaus vahingosta määrätään soveltuvin osin vahingonkorvauslain säännöksiä soveltamalla. Muun muassa vahingonkorvauslain 5 luvun säännökset korvattavan vahingon määrittämisestä, luvun 6 §:ää lukuunottamatta, sekä lain 6 luvun säännökset korvausvastuun jakautumisesta soveltuisivat myös maastoliikennelakiin perustuvan vahingonkorvauksen määräämiseen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan selvyuden vuoksi viitattavaksi 16 §:n 4 momenttiin ja 17 §:n 2 momenttiin, joissa myös säädetään reitin pitäjän korvausvelvollisuudesta. Mainittu säännöksen nojalla reitin pitäjä on velvollinen korvaamaan haitan, joka reitin perustamisesta tai käytöstä aiheutuu kiinteistölle, maan alueen omistajalle tai haltijalle, poronhoidolle tai ammattimaiselle kalastukselle. Näistä korvauksesta päätettäisiin reittitoimituksessa, kun taas 21 §:n mukaiset korvausasiat käsiteltäisiin yleisissä tuomioistuimissa.

22 §. *Reitin siirtäminen.* Olojen muuttuminen saattaisi edellyttää reitin siirtämistä. Jos siirto olisi pysyvä, tulisi menetellä soveltuvin osin kuten reitin perustamisessa. Koska reitin maastossa kulun muuttaminen olisi usein vähäistä ja tilapäistä, ehdotetaan, että reitin kulkua maastossa voitaisiin vähäisiltä osin tai tilapäisesti muuttaa kunnan ympäristönsuojelulautakunnan päätöksellä, jos maanomistaja tai haltija siihen suostuu.

23 §. *Reitin lakkauttaminen.* Reitin lakkauttamista koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että reitti lakkautettaisiin reitin pitäjän ilmoituksesta. Myös kunnan ympäristönsuojelulautakunta voisi lakkauttaa reitin tai sen osan, jos reittiin ei olosuhteiden muuttumisen vuoksi ole enää yleistä tarvetta tai jos lakkauttamiseen ilmenee muuta erityistä syytä, kuten esimerkiksi reitin pitämisen tarvittavien varojen riittämättömyys tai reitin pitäjän konkurssi. Reitin lakkautuspäätöksessä on usein tarpeen määrätä muun muassa reittimerkkien poistamisesta ja reittiuran maisemoinnista.

24 §. *Ajaminen metsätiellä.* Nykyisen lain säännös, jonka mukaan tien pitäjä voi antaa yleisen oikeuden ajaa moottorikelkalla suljetulla metsätiellä, poistettaisiin tarpeettomana. Moottorikelkkailureitin perustaminen sisältää yleisen oikeuden ajaa moottorikelkkaa.

4 luku. Rangaistussäännökset

25 §. *Maastoliikennerikkomus.* Rangaistus-säännökseen ehdotetaan otettavaksi yleisesti rikoslain uudistamisessa noudatetun kirjoitustavan mukaisesti syyksiluettavuusvaatimus, jolloin säännöksen alku kirjoitettaisiin: ”Joka tahallaan tai huolimattomuudesta...”. Rangaistussäännös ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan huolehtimisvelvollisuuden laiminlyöntiä maastossa (5§), yleisen nopeusrajoituksen ylittämistä (29 §), kilpailuiden ja harjoitusten järjestämistä ilman tarvittavia lupia (30§) ja pysähdysmerkin noudattamista jättämistä (33 §). Lain 5 §:n 2 momentin huolehtimisvelvollisuuden laiminlyömisestä rangaistavuuden kynnys on rangaistussäännöksissä varsinaista huolehtimisvelvollisuutta korkeampi.

26 §. *Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen.* Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen toisen maalla tulisi pysäköintivirhemaksun piiriin, jollei toimesta olisi aiheutunut huomattavaa ympäristöhaittaa tai kohtuutonta haittaa maan omistajalle tai haltijalle, jolloin teosta tuomittaisiin sakkorangaistus 25 §:n perusteella. Kohtuuton haitta maan omistajalle tai haltijalle voisi olla esimerkiksi metsänhoitotoimien estyminen maastoonpysäköinnin seurauksena. Huomattavaa ympäristöhaittaa voisi aiheutua esimerkiksi pohjaviesialueelle tai rauhoitettujen eläinten pesimäalueen välittömään läheisyyteen pysäköimisestä.

Pysäköintivirhemaksu voitaisiin määrätä, vaikka asianomistaja olisi vaatinut lain rikkojaa maastoliikennerikkomuksesta syytteeseen pantavaksi. Jos asianomistaja vaatii pysäköinnistä rangaistusta ja se johtaisi syytteen nostamiseen tai rangaistusvaatimuksen määräämiseen, palautettaisiin määrätty pysäköintivirhemaksu hakemuksesta asianomaiselle. Jos sen sijaan rikosilmoitus ei johtaisi syytteeseen tai rangaistusvaatimukseen, jäisi virhemaksu voimaan.

27 §. *Syyteoikeus.* Ehdotuksen tavoitteena on korostaa kiinteistön omistajan tai haltijan oikeutta määrätä kiinteistöstään.

5. luku. Erinäiset säännökset

28 §. *Alueellisen ympäristökeskuksen erityislupa.* Alueelliselle ympäristökeskukselle ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuus antaa henkilölle, jonka liikuntakyky on iän, vamman tai

sairauden vuoksi rajoittunut, lupa poiketa laissa säädetystä tai sen nojalla annetusta kiellosta tai rajoituksesta.

29 §. *Yleinen nopeusrajoitus.* Lakiin sisällytettäisiin säännös yleisestä nopeusrajoituksesta. Vastaava säännös on nyt ohjeellisena asetuksessa, mutta rangaistavuuden sisällyttäminen lakiin edellyttää säännöksen siirtämistä lakiin.

Poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen ajoneuvot sekä hälytysajoneuvot voivat ylittää yleisen nopeusrajoituksen, jos tehtävien hoito sitä edellyttää. Momentti vastaa tieliikennelain 25 § 3 momentin säännöstä.

30 §. *Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin.* Kilpailujen ja harjoitusten järjestämistä koskevaan luvanvaraisuuteen ehdotetaan lisäperusteita: toiminnan tulisi olla toistuvaa ja pysyvää samassa maastossa. Lupa edellytettäisiin kuitenkin myös yksittäisistä tapahtumista niiden ollessa huomattavan haitallisia. Laissa säädettäisiin haitallisuuden perusteista.

Huomattava osa jääliikenteen ympäristöhaitoista aiheutuu perustetuilla jääradoilla järjestetystä toiminnasta. Nämä radat ovat usein lähellä asutusta. Moottorikäyttöisten ajoneuvojen kilpailujen ja harjoitusten ohjaaminen pois häiriöaltilta alueilta edellyttää ympäristövaikutusten arviointia. Ehdotetun maaston määritelmän mukaan myös jääpeitteiset vesialueet olisivat maastoa ja siten jääalueilla toistuvat kilpailut ja harjoitukset tarvitsevat kunnan ympäristönsuojelulautakunnan luvan.

Koska yksityiskohtaisen kaavoituksen yhteydessä tai terveydenhoitolain sijoituspaikan hyväksymistä koskevassa ratkaisussa joudutaan hankkeiden ympäristövaikutukset selvittämään, ehdotetaan, että jos kilpa- tai harjoittelurata on perustettu siten, että se on tarkoituksensa osoitettu rakennuslain tarkoittamassa yksityiskohtaisessa kaavassa tai jos alueelle on terveydenhoitolain 26 §:ssä tarkoitettu sijoituspaikkalupa tai ympäristölupamenettelylain (735/91) 2 §:ssä tarkoitettu ympäristölupa, ei 1 momentissa tarkoitettua lupaa tarvita.

Luvan myöntäjä, kunnan ympäristönsuojelulautakunta voisi antaa luvan vasta, kun tapahtumaan on alueen omistaja tai haltija myöntänyt 4 §:n 1 momentissa mainitun luvan kirjallisesti.

31 §. *Muutoksenhaku.* Maastoliikennelain mukaisista kunnallisista päätöksistä valitettaisiin kunnallislain mukaisesti kunnallisvalituksena lääninoikeuteen. Kilpailuja ja harjoituksia koskevasta päätöksestä valitettaisiin kuitenkin

hallintovalituksena, joka on ympäristölaeissa yleisesti käytetty valitustie. Tarkoituksena on korostaa vahingonkärsijän valitusoikeutta ja tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Kunnan ympäristönsuojelulautakunnan kilpailuja tai harjoituksia koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta lääninoikeudelta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Pykälässä tarkoitettuja erityisen painavia syitä, joiden perusteella lupa voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, voivat olla muun muassa kilpailun merkittävyys verrattuna valittajan esittämiin epäkohtiin etenkin silloin, kun kilpailun ympäristövaikutusalueella asuvista valittaa vain vähäinen osa.

32 §. *Valvonta.* Lain noudattamisen valvonta kuuluisi alueelliselle ympäristökeskukselle ja kunnassa kunnan ympäristönsuojelulautakunnalle. Poliisi-, tull- ja rajavirtioviranomaisten yhteistoiminnasta annetun asetuksen perusteella nämä viranomaiset valvovat yhdessä muun muassa meri- ja raja-alueita. Tämän vuoksi ehdotetaan lain 32 §:ään otettavaksi säännös siitä, että myös tullilaitos olisi maastoliikennelain valvontaviranomainen.

33 §. *Pysähtymisvelvollisuus.* Valvontatoimien tehostamiseksi ehdotetaan, että valvontaviranomaisen merkistä olisi pysähdyttävä. Säännöksen vastainen toiminta olisi rangaistavaa. Pysäytysmerkistä on säädetty tieliikenneasetuksen 6 luvussa.

34 §. *Oikeus keskeyttää luvanvarainen toiminta.* Poliisille ehdotetaan oikeutta keskeyttää kilpailu tai harjoitus, jolle ei ole saatu lain edellyttämää lainvoimaista lupaa.

35 §. *Tarkemmat säännökset.* Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annettaisiin asetuksella.

36 §. *Ympäristöministeriön ohjeet.* Kielto- ja rajoitusalueiden yhdenmukainen merkitseminen maastoon on tärkeätä kieltojen ja rajoitusten tarkoituksen toteutumisen kannalta. Tehtävä edellyttää, että ympäristöministeriö antaa tarvittavat ohjeet merkitsemisestä.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun maastoliikennelain täytäntöönpanosta on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä uudella maastoliikenneasetuksella.

Tarkoitus on myös antaa lain 36 §:ssä tar-

koitettuja, yksityiskohtaisia ohjeita ympäristöviranomaisten ja liikenneviranomaisten yhteistoimin.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1995 tammikuun alusta. Lain toimeenpanon edellyttämiin toimiin voitaisiin kuitenkin ryhtyä jo ennen kuin se tulee voimaan.

Läänihallituksen tai alueellisen ympäristö-

keskuksen aikaisemman moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta annetun lain ja voimassa olevan maastoliikennelain nojalla määräämä kielto tai rajoitus, joka koskee maastoa tai jääpeitteistä vesialuetta, olisi voimassa sitä koskevassa päätöksessä mainitun ajan, jollei päätöstä tämän lain nojalla muuteta tai kumota.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Maastoliikennelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinoille, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta.

Haittojen ehkäisemiseksi ja liikenneturvallisuuden edistämiseksi on noudatettava myös, mitä muualla laissa säädetään.

2 §

Soveltamisalan rajoitus

Tätä lakia sovelletaan moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämiseen maastossa ja moottorikelkkailureitillä.

Tämä laki ei koske ilma-alueita, aluksia eikä veneitä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) moottorikäyttöisellä ajoneuvolla konevoimalla liikkuvaa kulkuvälinettä, joka kulkee maalla tai jäällä taikka kulkiessaan tukeutuu maahan taikka jäähän eikä kulje kiskoilla; ja
- 2) maastolla maa-alueita ja jääpeitteistä ve-

sialuetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu moottoriajoneuvo-, kisko- tai ilmaliiikenteeseen.

2 luku

Maastoliikenteen haittojen ehkäiseminen

4 §

Oikeus liikkua maastossa

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa maa-alueella ilman maan omistajan tai haltijan lupaa.

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

1) poliisin, tullilaitoksen tai rajavartiolaitoksen virkatehtäviin tai sairaankuljetukseen taikka palo- ja pelastustoimen tehtäviin;

2) muihin kuin 1 kohdassa tarkoitettuihin virkatehtäviin, energia- tai tietoliikennelaitteiden huoltotöihin eikä liikkumiseen näissä tehtävissä tai töissä lumipeitteen aikana taikka lumettomassa maastossa erityisen tärkeistä syistä;

3) poronhoitoon kuuluviin töihin poronhoitolaissa (848/90) tarkoitettulla poronhoitoalueella lumipeitteen aikana eikä liikkumiseen näihin töihin kuuluvissa välttämättömissä tehtävissä lumettomassa maastossa;

4) kalastuksen vaatimaan, siitä merkityksellisen osan toimeentulostaan saavan henkilön kulkemiseen moottorikelkalla lumipeitteen aikana;

5) vaikeiden tieolojen ja vakinaisen asunnon sijainnin vuoksi välttämättömään kulkemiseen;

6) vaikeasti liikuntavammaisen henkilön ja hänen saattajansa liikkumiseen maastossa; eikä

7) taajaman ulkopuolella moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäyttämiseen ja pysäköimiseen tien välittömään läheisyyteen, jos turvallinen pysäköinti sitä edellyttää eikä siitä aiheudu alueen omistajalle tai haltijalle kohtuutonta haittaa.

Jokaisella on oikeus liikkua jääpeitteisellä vesialueella, siten kuin siitä säädetään vesilain (264/61) 1 luvun 24 §:ssä, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu. Milloin liikkumiseen tai toimintaan tarvitaan vesialueen omistajan tai haltijan lupa, voi yhteisen vesialueen järjestäytymättömän osakaskunnan puolesta luvan antaa myös vesialueen kalastuskunnan johtokunta. Milloin kysymys on yleisestä vesialueesta, luvasta päättää se viranomainen, jonka hallinnassa alue on.

5 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttäminen maastossa

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa tien ulkopuolella kuljettaessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on maastossa käytettävä siten, että vältetään vahingon ja haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle, kiinteistölle ja luontaiselinkeinolle sekä tarpeettoman häiriön aiheuttamista asu- tukselle ja muulle ympäristölle.

6 §

Ikärajoitus

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa maastossa kuljettaa 12 vuotta täyttänyt.

Edellä 1 momentissa säädetty ikävaatimusei koske moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajaa ajettaessa yksinomaan yleiseltä liikenteeltä eristetyllä työmaalla taikka tehdas-, satama-, varasto-, kilpailu- tai muulla vastaavalla alueella.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa ei saa muualla kuin 2 momentissa tarkoitettulla alueella tapahtuvaa ajamista varten luovuttaa alle 12-vuotiaan kuljetettavaksi.

7 §

Ajoneuvotyyppejä koskevat kiellot ja rajoitukset

Jos moottorikäyttöisen ajoneuvotyypin käyttämisestä maastossa aiheutuu erityisen huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle taikka yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle, valtioneuvosto voi kieltää ajoneuvotyypin maastossa käytön tai rajoittaa sitä.

8 §

Alueelliset kiellot ja rajoitukset

Alueellinen ympäristökeskus voi 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisen tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella muuhun kuin 4 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun liikkumiseen taikka rajoittaa sitä. Kielto tai rajoitus on voimassa määräjän tai toistaiseksi.

Kielto tai rajoitus ei nopeusrajoitusta lukuunottamatta koske 4 §:n 2 momentin 3—6 kohdassa tarkoitettua ajoa, ellei alueellinen ympäristökeskus erityisen painavista syistä toisin määrää.

Alueellinen ympäristökeskus voi 1 momentissa tarkoitettua päätöksessään määrätä nopeusrajoituksen maastossa alemmaksi kuin 29 §:n nojalla säädetty yleinen nopeusrajoitus.

9 §

Kielto- ja rajoitusasiain käsittely

Esityksen alueellisen kiellon tai rajoituksen määrittämisestä voi tehdä asianomainen kunta tai kunnan jäsen, paliskunta taikka sellainen viranomainen, yhteisö ja maanomistaja, jota asia koskee. Kiellon tai rajoituksen määrittäminen voi panna vireille myös alueellinen ympäristökeskus.

Alueellisen ympäristökeskuksen on ennen kiellon tai rajoituksen määrittämistä kuultava kuntaa, jonka aluetta kielto tai rajoitus koskee, sekä varattava tilaisuus niille viranomaisille, yhteisöille ja maanomistajille sekä muille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos kielto tai rajoitus määrätään kunnan esityksestä, se on määrättävä esityksen mukaisena, jollei esityksestä poikkeaminen ole tarpeen kansalaisten tasapuolisen kohtelun tai alueellisen yhtenäisyyden vuoksi taikka muusta erityisestä syystä.

10 §

Kiellon ja rajoituksen voimaantulo

Alueellinen ympäristökeskus voi määrätä, että kielto tai rajoitus tulee voimaan muutoksenhausta huolimatta päätöksessä määrättyllä tavalla sen jälkeen, kun päätöksestä on tiedotettu. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

11 §

Kiellon tai rajoituksen merkitseminen

Alueellinen kielto tai rajoitus on merkittävä alueelle, jota se koskee, tai sen läheisyyteen. Alueellisen ympäristökeskuksen tulee määrätä merkitsemisestä kieltoa tai rajoitusta koskevasa päätöksessä. Jollei merkitsemisestä ole päätöksessä muuta määrätty, kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä vastaa alueellinen ympäristökeskus. Velvollisuus kiellon tai rajoituksen merkitsemiseen valtion maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella on kuitenkin sillä viranomaisella, jonka hallinnassa alue on. Jos kielto tai rajoitus on annettu pelkästään yksityisen edun suojelemiseksi, merkitsemisestä vastaa hakija.

Kieltoa tai rajoitusta osoittavat merkit saadaan asettaa toisen omaistamalle tai hallitsemalle alueelle riippumatta alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta, jos merkeistä ei aiheudu omistajalle tai haltijalle mainittavaa haittaa.

12 §

Päätöksen muuttaminen

Alueellinen ympäristökeskus voi muuttaa 8 §:n nojalla annettua päätöstä, jos sitä tehtäessä vallinneet olot ovat olennaisesti muuttuneet. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 9—11 §:ssä säädetään.

3 luku

Moottorikelkkailureitit

13 §

Moottorikelkkailureitti

Tässä laissa säädetyllä tavalla voidaan perustaa yleinen oikeus ajaa moottorikelkalla maastosta merkitsemällä erotetulla reitillä (*moottorikelkkailureitti*) lumipeitteen aikaan.

Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain

2 §:ssä määritelty tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkailureiteeseen. Moottorikelkkailureitit voivat kuulua myös pysyvästi tarvittavat levähdysalueet ja reitin huoltoalueet.

Moottorikelkkailureitin perustamisesta ja lakkauttamisesta luonnonsuojelulaissa (71/23) tarkoitettulla valtiolle kuuluvalla suojelualueella päättää alueen hallinnan mukaan Metsähallitus tai Metsäntutkimuslaitos. Tämän luvun säännösten sijasta näihin reitteihin sovelletaan Metsähallituksen tai Metsäntutkimuslaitoksen päätöksessä määrättyjä ehtoja. Perustettaessa moottorikelkkailureittiä yksityiselle luonnonsuojelualueelle noudatetaan, mitä näiden alueiden perustamisesta säädetään luonnonsuojelulaissa.

14 §

Reitin pitäjä

Reitin pitäjänä voi toimia kunta, kuntayhtymä, valtio tai yhteisö taikka elinkeinonharjoittaja.

Reitin pitäjän hyväksyy kunnan ympäristönsuojelulautakunta päättäessään reittisuunnitelmasta. Reitin pitäjän vaihtamiseen tarvitaan kunnan ympäristönsuojelulautakunnan hyväksyminen.

15 §

Reittisuunnitelma

Moottorikelkkailureitin perustamiseksi on laadittava reittisuunnitelma, jonka hyväksymisestä päättää kunnan ympäristönsuojelulautakunta.

Reittisuunnitelmassa on osoitettava reitin kulku ja reittiin kuuluvat levähdys- ja huoltoalueet niin, että ne voidaan suunnitelman perusteella tarvittaessa merkitä maastoon. Suunnitelmassa on myös mainittava ne kiinteistöt, joiden kautta reitti tulisi kulkemaan.

16 §

Moottorikelkkailureitin perustaminen

Moottorikelkkailureitti perustetaan lainvoimaisen reittisuunnitelman perusteella joko reititoimituksessa tai maanomistajan ja reitin pitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella.

Moottorikelkkailureittiä ei saa perustaa, jos sen käyttämisestä aiheutuisi luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinnolle, maa- ja metsätaloudelle, yleiselle virkistyskäytölle tai

muulle yleiselle tai yksityiselle edulle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa riippumatta maa-alueen tai vesialueen omistajan tai haltijan suostumuksesta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu maa-alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureitistä kiinteistölle, maa-alueen omistajalle tai haltijalle, poronhoidolle tai ammattimaiselle kalastukselle aiheutuva vahinko ja haitta on reitin pitäjän korvattava.

17 §

Reittitoimitus

Reitin pitäjän on haettava reittitoimitusta maanmittaustoimistolta vuoden kuluessa siitä, kun reittisuunnitelma on hyväksytty lainvoimaisella päätöksellä.

Moottorikelkkailureitin perustamiseksi pidettävässä reittitoimituksessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä ulkoilulain (606/73) 5—8 §:ssä säädetään ulkoilureittitoimituksen hakemisesta, kustannuksista, toimitusmiehistä, toimituksen kulusta sekä korvauksista, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu.

Muusta menettelystä reittitoimituksessa, muutoksenhausta toimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen sekä kiinteistörekisteriin merkitsemisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä näistä seikoista säädetään yksityisistä teistä annetun lain (358/62) säännöksissä tietoisuudesta, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu.

18 §

Sopimukseen perustuvan reitin merkitseminen kiinteistörekisteriin

Sopimukseen perustuva, pysyväksi tarkoitettu moottorikelkkailureitti merkitään asianomaisen kiinteistön kohdalle kiinteistörekisteriin, jos reitin pitäjä sitä pyytää. Tällöin on suoritettava sopimukseen perustuva 17 §:ssä tarkoitettu reittitoimitus reitin sijainnin määrittämiseksi ja muiden sellaisten asioiden käsittelemiseksi, joihin sopimus antaa aihetta.

19 §

Reitin käyttöönotto

Kun reittisuunnitelma on saanut lainvoiman,

korvaukset on suoritettu ja reitti merkitty maastoon, reitti voidaan ottaa yleiseen käyttöön.

Reitin pitäjällä on oikeus poistaa reitiltä ajoa haittaavia puita, pensaita sekä muita vähäisiä luonnonesteitä. Reitin pitäjän on tarvittaessa tehtävä reitillä olevaan aitaan sellainen portti, veräjä tai muu laite, ettei reitistä aiheudu haittaa kiinteistön tarkoituksenmukaiselle käytölle eikä poronhoidolle, ja pidettävä se kunnossa.

20 §

Reitin pitäjän tehtävät ja vastuu

Reitin pitäjän tehtävänä on huolehtia siitä, että moottorikelkkailureitti on vuosittaisella käyttöönottohetkellä ajettavassa kunnossa ja että reitin varrelle tällöin sijoitetaan reitin kulkua ja liikennettä olennaisesti vaarantavia paikkoja osoittavat sekä muut tarpeelliset liikennemerkit.

21 §

Vastuu vahingoista

Reitin pitäjä ei ole velvollinen korvaamaan reitin käyttäjälle tai kolmannelle osapuolelle reitin käyttämisestä aiheutuvaa vahinkoa, jollei vahinko ole johtunut reitin pitäjän huolimattomuudesta tai tahallisuudesta. Korvaus vahingosta määrätään noudattaen soveltuvin osin vahingonkorvauslain (412/74) säännöksiä.

Reittitoimituksessa määrättävistä korvauksista säädetään 16 §:n 4 momentissa ja 17 §:n 2 momentissa.

22 §

Reitin siirtäminen

Moottorikelkkailureitin pysyvästä siirtämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä reitin perustamisesta säädetään.

Kunnan ympäristönsuojelulautakunta voi antaa luvan tilapäisesti tai vähäisiltä osin siirtää reitin kulkua maastossa, jos maanomistaja tai haltija siihen suostuu.

23 §

Reitin lakkauttaminen

Moottorikelkkailureitti lakkautetaan reitin pitäjän ilmoituksesta. Kunnan ympäristönsuo-

jelulautakunta voi lakkauttaa reitin tai sen osan myös, jos reittiin tai sen osaan ei olosuhteiden muuttumisen vuoksi enää ole yleistä tarvetta tai jos lakkauttamiseen ilmenee muuta erityistä syytä. Reitin lakkautuspäätöksessä voidaan määrätä niistä toimista, joita reitin lakkauttaminen edellyttää.

Kunnan on ilmoitettava reitin tai sen osan lakkauttamisesta kiinteistörekisterin pitäjälle, jonka asiana on huolehtia siitä, että reitin lakkauttamisesta tehdään tarpeelliset merkin-
nät kiinteistörekisteriin.

24 §

Ajaminen metsätiellä

Moottorikelkalla saa ajaa metsätiellä lumi-
peitteen aikana, jos tien pitäjä on sulkenut tien muiden moottorikäyttöisten ajoneuvojen kuin moottorikelkkojen liikenteeltä.

Metsätie voidaan sulkea yksityisistä teistä annetun lain 96 §:n estämättä. Jos metsätien perustamiseen on saatu tai kunnossapitoon saadaan mainitun lain mukaista valtion tai kunnan avustusta, voidaan metsätie sulkea vain, mikäli kunta on sulkemisen hyväksynyt.

Suljetulle metsätielle voidaan perustaa moottorikelkkailureitti.

4 luku

Rangaistussäännökset

25 §

Maastoliikennerekonomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 4 §:n säännöksiä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkumisesta, pysäyttämisestä ja pysäköinnistä maastossa,

2) rikkoo 5 § 2 momentissa tarkoitettua huolehtimisvelvollisuutta ja teko on omiaan aiheuttamaan ilmeistä vahinkoa tai haittaa luonnolle, muulle ympäristölle, kiinteistölle tai luontaiselinkeinolle taikka huomattavaa häiriötä asutukselle,

3) luovuttaa moottorikäyttöisen ajoneuvon alle 12 -vuotiaan kuljetettavaksi vastoin 6 §:n säännöksiä,

4) käyttää moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa vastoin valtioneuvoston 7 §:n taikka

alueellisen ympäristökeskuksen 8 §:n perusteella antamaa kieltoa tai rajoitusta,

5) ylittää 29 §:n nojalla annetun yleisen nopeusrajoituksen maastossa,

6) rikkoo 30 §:n säännöksiä kilpailujen ja harjoitusten luvanvaraisuudesta tai

7) jättää noudattamatta 33 §:ssä mainitun pysähtymismerkin,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta tai 26 §:stä muuta johdu, *maastoliikennerekonomuksesta* sakkoon.

26 §

Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua moottorikäyttöisen ajoneuvon luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä pysäköintivirhemaksusta annetussa laissa (248/70) säädetään.

Mikäli luvattomasta pysäköimisestä aiheutu huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle taikka yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka kohtuutonta haittaa maan omistajalle tai haltijalle, tuomitaan rangaistus 25 §:n 1 kohdan mukaan.

27 §

Syyteoikeus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 25 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua teosta, jolla on loukattu ainostaan yksityisen etua tai oikeutta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteen esittämiseksi.

5 luku

Erinäiset säännökset

28 §

Alueellisen ympäristökeskuksen erityislupa

Alueellinen ympäristökeskus voi hakemuksesta myöntää henkilölle, jonka liikuntakyky on iän, vamman tai sairauden vuoksi rajoittunut, luvan poiketa 4 tai 8 §:ssä säädetystä kiellostä tai rajoituksesta.

29 §

Yleinen nopeusrajoitus

Yleisestä nopeusrajoituksesta maastossa säädetään asetuksella. Yleinen nopeusrajoitus ei koske 30 §:ssä tarkoitettua kilpailua tai harjoitusta eikä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua yleiseltä liikenteeltä eristettyä aluetta.

Hälytysajoneuvon ja maastoliikenteen valvontaan käytettävän ajoneuvon kuljettaja saa ylittää 1 momentissa tarkoitettua suurimman sallitun nopeuden, jos tehtävän kiireellisyys sitä välttämättä edellyttää.

30 §

Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin

Moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa on haettava sen lisäksi, mitä luvan ja suostumuksenvaraisuudesta muualla säädetään, kunnan ympäristönsuojelulautakunnan lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asema- tai rakennuskaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu ympäristölupamenetelylaissa (735/91) tarkoitettu ympäristölupa.

Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa huomattavia haittoja luonnolle, muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Ympäristönsuojelulautakunnan lupaa ei kuitenkaan tarvita poliisiin, palo- ja pelastustoimen viranomaisten tai puustusvoimien harjoituksiin.

Tässä pykälässä tarkoitettua luvan myöntämisen edellytyksinä ovat, että tapahtuma täyttää riittävät turvallisuuden vaatimukset ja ettei toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle, sekä että toiminnan järjestämiseen on saatu alueen omistajan tai haltijan kirjallinen lupa.

31 §

Muutoksenhaku

Edellä 30 §:ssä tarkoitettua luvasta valitettaessa sovelletaan muutoksenhausta hallintoasioissa annettua lakia (154/50).

32 §

Valvonta

Tämän lain toimeenpano ja lain noudattamisen ylin valvonta kuuluvat ympäristöministeriölle. Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten yleinen valvonta kuuluu alueelliselle ympäristökeskukselle toimialueellaan ja kunnassa kunnan ympäristönsuojelulautakunnalle.

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos.

Metsähallitus ja Metsäntutkimuslaitos valvovat hallinnassaan olevilla alueilla moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa.

33 §

Pysähtymisvelvollisuus

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan on välittömästi pysähdyttävä virkapukuisen tai näkyvällä virkamerkillä varustetun poliisi-, tulli- tai rajavartiomiehen antamasta merkistä taikka sellaisen Metsähallituksen tai Metsäntutkimuslaitoksen virkamiehen antamasta merkistä, jolla on poliisivaltuudet.

34 §

Oikeus keskeyttää luvanvarainen toiminta

Poliisi voi keskeyttää 30 §:ssä tarkoitettua tapahtuman, jos tapahtumaan ei ole saatu lainvoimaista lupaa.

35 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

36 §

Ympäristöministeriön ohjeet

Ympäristöministeriö antaa tarvittaessa ohjeita moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastossa käyttämistä koskevien kieltojen ja rajoitusten määrittämisestä ja merkitsemisestä, moottorikelkkailureiteistä ja niiden suunnittelusta sekä muusta moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä luonnolle tai muulle ympäristölle, luonnon yleiselle virkistyskäytölle taikka luontaiselinkeinolle aiheutuvien haittojen ehkäisemisestä.

37 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan 12 huhtikuuta 1991 annettu maastoliikennelaki (670/91) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

38 §

Siirtymäsäännös

Lääninhallituksen tai alueellisen ympäristökeskuksen 37 §:n 2 momentissa kumotun lain tai vastaavan aikaisemman lain nojalla määräämä kielto tai rajoitus on voimassa sitä koskevassa päätöksessä mainitun ajan, jollei päätöstä tämän lain nojalla muuteta tai kumota.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ympäristöministeri *Pekka Haavisto*

Maastoliikenneasetus

Ympäristöministerin esittelystä säädetään päivänä annettun maastoliikennelain (/95) 29 §:n ja 35 §:n nojalla:

1 luku

Kielto- ja rajoitusasian käsittely

1 §

Esityksen tekeminen

Maastoliikennelain (/95) 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu esitys moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöä maastossa koskevan kiellon tai rajoituksen määräämisestä on tehtävä kirjallisesti sille alueelliselle ympäristökeskukselle, jonka toimialueella esityksessä tarkoitettu alue sijaitsee.

Esityksestä tulee käydä ilmi kiellon tai rajoituksen voimassaoloaika ja perusteet sekä muut asian käsittelyn kannalta tarpeelliset seikat. Alue, jolle kieltoa tai rajoitusta haetaan, on osoitettava mittakaavaltaan asianmukaisella kartalla.

2 §

Lausuntojen pyytäminen

Alueellisen ympäristökeskuksen on pyydetävä esityksestä asianomaisen kunnan lausunto, jollei kysymyksessä ole kunnan oma esitys. Asianomaiselle maan omistajalle tai haltijalle, asianomaiselle paliskunnalle ja valvontaviranomaisille sekä muille, joita asia koskee, on varattava tilaisuus antaa lausunto esityksestä.

3 §

Kuuluttaminen esityksestä

Alueellisen ympäristökeskuksen tai, jos kunta on esityksen tekijänä, kunnan on tiedotettava esityksestä kuuluttamalla vähintään 14 päivän

ajan kunnan ilmoitustaululla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/25) säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta on lisäksi ilmoitettava riittävän ajoissa vähintään yhdessä paikakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Kuulutuskustannukset maksetaan valtion varoista.

Esitystä koskevien tietojen tulee olla saatavilla asianomaisessa kunnassa kuulutusajan.

4 §

Muistutukset

Muistutukset esityksen johdosta on alueelliselle ympäristökeskukselle osoitettuina toimitettava kunnanhallitukselle 14 päivän kuluessa kuulutusajan päättymisestä. Kunnan on toimitettava muistutukset alueelliselle ympäristökeskukselle.

5 §

Kuuluttaminen päätöksestä

Alueellisen ympäristökeskuksen on tiedotettava päätöksestään noudattamalla soveltuvin osin, mitä 3 §:ssä säädetään. Päätöstä koskevasta kuulutuksesta on käytävä ilmi päätöksen antaja, antopäivä, päätöksen pääasiallinen sisältö sekä kiellon tai rajoituksen voimaantulo. Kuulutuksesta tulee myös käydä ilmi, missä päätöstä koskevat tarkemmat tiedot ovat saatavilla.

6 §

Päätöksen tiedoksi antaminen

Alueellisen ympäristökeskuksen on annettava päätös tiedoksi esityksen tekijälle, asianomaiselle

kunnalle, maan omistajalle tai haltijalle sekä asianomaisille valvontaviranomaisille hyvissä ajoin ennen kiellon tai rajoituksen voimaantuloa. Poronhoitoaluetta koskeva päätös on annettava tiedoksi myös asianomaiselle paliskunnalle.

Kunnan tulee pitää päätöstä koskevat tiedot saatavilla niin kauan kun kieltö tai rajoitus on voimassa.

2 luku

Moottorikelkkailureittiä koskevan asian käsittely

7 §

Reittisuunnitelman sisältö

Maastoliikennelain 15 §:ssä tarkoitetussa reittisuunnitelmassa on osoitettava reitin kulku ja sen mahdolliset liitännäisalueet niin, että ne voidaan suunnitelman perusteella merkitä maastoon. Suunnitelmassa on myös mainittava ne kiinteistöt, joiden kautta reitti kulkisi, sekä esitettävä muut reitin perustamisen ja pitämisen kannalta tarpeelliset tiedot. Suunnitelmaan on liitettävä mittakaavaltaan asianmukainen reitin kulkua osoittava kartta.

8 §

Lausuntojen pyytäminen

Reittisuunnitelmasta on ennen sen hyväksymistä pyydyttävä tarpeelliset lausunnot ja varattava niille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuuluksi. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 2 ja 3 §:ssä säädetään.

9 §

Päätöksestä tiedottaminen

Kunnan ympäristönsuojelulautakunnan päätöksestä hyväksyä reittisuunnitelma on tiedotettava noudattamalla soveltuvin osin, mitä 5 ja 6 §:ssä säädetään.

10 §

Kuulutuskustannukset

Reitin pitäjän on maksettava reittisuunnitelman hyväksymismenettelystä aiheutuvat kuulutuskustannukset. Kuulutuskustannukset, jotka aiheutuvat kunnan ympäristönsuojelulautakunnan päätöksen vahvistamisesta, maksetaan kuitenkin valtion varoista.

3 luku

Erinäisiä säännöksiä

11 §

Maastoliikennemerkki

Maastoliikenne kielletty. Merkillä ilmoitetaan, että alueellinen ympäristökeskus on maastoliikennelain 8 §:n nojalla kieltänyt maastoliikenteen tai rajoittanut sitä.

Maastoliikennemerkin koko on 400 x 400 mm. Erityisestä syystä voidaan käyttää kokoa 600 x 600 mm tai 200 x 200 mm.

12 §

Maastoliikennemerkin lisäkilvet

Maastoliikennemerkin tarkoituksen tai kohteen selventämiseksi, sen vaikutusalueen tai voimassaoloajan määrittelemiseksi taikka sen vaikutuksen rajoittamiseksi voidaan maastoliikennemerkki varustaa sen alapuolelle asetettavalla suorakaiteen muotoisella lisäkilvellä.

Lisäkilpinä voidaan käyttää myös tieliikenneasetuksen 21 §:ssä tarkoitettuja lisäkilpiä.

13 §

Maastoliikenne poronhoitotöissä

Paliskunnan poroisäntä tai varaisäntä päättää, milloin maastoliikennelain 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettut tehtävät ovat välttämättömiä.

Poroisännän tai varaisännän tehtävänä on antaa poronhoitotöissä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla lumettomassa maastossa liikkuvalla poromiehelle kirjallinen todistus siitä, että edellä 1 momentissa tarkoitettut tehtävät ovat välttä-

mättömiä. Todistus on voimassa enintään kaksi vuotta.

Todistus on pidettävä mukana ja vaadittaessa näytettävä valvontaviranomaiselle.

14 §

Nopeusrajoitus

Moottorikäyttöisen ajoneuvon suurin sallittu nopeus maastossa maa-alueella on 60 km/h. Nopeusrajoitus ei kuitenkaan koske maastoliiken-

nelain 30 §:ssä tarkoitettua kilpailua tai harjoitusta, mikäli asianomainen alue on suljettu muulta liikenteeltä.

Jääpeitteisellä vesialueella suurin sallittu nopeus on 80 km/h. Mikäli ajoneuvoon on kytketty hinattava perävaunu, jossa kuljetetaan henkilöä, on suurin sallittu nopeus maastossa kuitenkin enintään 40 km/h.

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

